

АНГЛІЦИЗМИ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ МОВЛЕННІ

Вінницький національний технічний університет

***Анотація.** У статті розглянуто основні аспекти використання англiцизмiв в українському розмовному мовленні, досліджено причини виникнення та проведено аналіз семантичних груп цих номінацій.*

***Ключові слова:** англiцизм, номен, номінація, непряма номінація, ситуація спілкування.*

***Abstract.** The basic aspects of using of english words in the colloquial speech, reasons and situations of using of using of english words in the colloquial speech, structural types of of english words in the colloquial speech .*

***keywords:** english words, nomen, nomination, indirect nomination, situation of communication.*

У соціальній сфері не існує незмінних об'єктів чи суб'єктів. Соціальну динаміку аналізували такі вчені, як О.Конт, Г.Спенсер, Г.Беккер, У.Мур, М. Смелзер. І, звичайно, мова не стоїть осторонь від суспільних процесів, крокує в ногу із соціальним розвитком суспільства, миттєво реагує на будь-які зміни культурного, наукового, політичного життя. Найбільш використовуваним інструментом у цьому є мовна номінація, яка „служить для називання й розчленування фрагментів дійсності та формування відповідних понять про них у формі слів, поєднань слів, фразеологізмів та речень” [1, 336]. У розмовному мовленні надзвичайно поширеною є політична сфера спілкування: номінація осіб за належністю до певної партії чи блоку, називання політиків за функціональною ознакою та ін. Розмовне мовлення багате такими номінаціями, тому що політикою цікавляться майже всі, а якщо людина аполітична, то її мимоволі втягують у „політичну дискусію” шляхом безперервної реклами: по телебаченню, по радіо, в Інтернеті, на рекламних щитах. [2, 37]. Населення регулярно спостерігає за передвиборчими баталіями, у їхньому мовленні відображається ставлення до тих чи інших реалій, подій, явищ, осіб. Мовці часто дають експресивні оцінки подіям: позитивні чи негативні, вибір ними мовної одиниці залежить від ситуації спілкування, від особистості мовця, тому дуже часто лексеми, що позначають осіб за політичною ознакою – це непрямі номінації.

Англійська - справді світова мова. Нею володіє близько півтора мільярда осіб. Надзвичайно велика кількість наукових досліджень у світі вперше публікується англійською. Англійська мова - рідна для 12 націй (Велика Британія, США, Канада, Австралія, Гренада, Барбадос, Гвіана, Ямайка, Багами, Тринідад та інші).

Наприкінці ХХ - на початку ХХІ ст. активізувалися також українсько-англійські мовні контакти, результатом яких стала значна кількість запозичень у різних сферах діяльності: в економіці (фандрейзинг, баєр, лот); у суспільно-політичній сфері (аплікант, омбудсмен, ньюзмейкери, спічрайтер); у засобах зв'язку, ЕОМ (роумінг, баннер, лептон, і-мейл, онлайн); в науці, культурі, освіті (едиція, перфоманс, коледж, тендер, уфологія, фентезг), зокрема у молодіжній субкультурі (ді-джей, рейв-культура, чил-аут), у масовій культурі (трилер, блокбастер, хепі-енд); у спорті (стритбол, маунтинборд, скейтинг, ферплеї); у побуті (фліпси, хот-дог, сигнет, памперси, степлер); у ЗМІ (копірайтер, програма у стилі "лайф", інтерв'юер); у рекламі (слоган, біг-борд, басорама, пабліситі, шоуїнг); у дизайні (стайлінг). Це зумовлено розмаїттям позамовних чинників, об'єктивних і суб'єктивних: розвитком економічних зв'язків, впливом стилю американського життя, модою на іноземні слова, досягненнями англомовних країн в окремих сферах діяльності, пошкваченням культурних зв'язків, двомовністю, умовами функціонування української мови, зрушеннями комунікативно-прагматичного характеру, престижем англійської мови, стереотипи сприйняття США та Великої Британії пересічним громадянином, вживанням англiцизмiв для демонстрації освіченості або неординарності та внутрішньомовними потребами.

Хоча частка англійських запозичень із загальної кількості іншомовних слів в перші два десятиліття ХХ ст. була мінімальною, в цей час в мові з'явилися такі слова: boom - бум; film - фільм; stand - стенд; jazz - джаз; dancing - дансінг; service - сервіс; foxtrot - фокстрот; sweater - светр. Після 1925 року англійська мова дістала головну роль в якості лінгвістичного донора. У ці роки в мову прийшли англійські слова: combine -комбайн, container - контейнер; tanker - танкер; trolley-bus –

тролейбус; damping - демпінг; cocktail- коктейль; detector - детектор; television -телевізор; teletype - телетайп та інші. Кінець XX століття - переломний момент історії української мови, який характеризується двома процесами: розширення сфер вживання української мови у зв'язку з набуттям нею реального статусу державної; збільшення питомої ваги іншомовних елементів в активній лексиці, причиною якого є посилення взаємодії з країнами Заходу. Особливе місце у складі української лексики посідають запозичення з англійської мови, їхня кількість сьогодні зростає дуже швидко. [3, 45].

Курс на інтеграцію України в ЄС, процес глобалізації, перебудова економіки, орієнтація на країни Заходу спричинили тісну культурну, політичну та соціально-економічну взаємодію українського народу з народами світу, яка не могла не відбитися на мовному рівні. Всього за кілька років до складу активної лексики української мови увійшли слова англійського походження, що не тільки позначають нові явища культурного та суспільного життя, а й витісняють власні елементи з аналогічним чи близьким значенням. Це знаходить свій вияв у всіх сферах життя, зокрема: в економічній та соціально-політичній сферах загального вжитку набули слова, що позначають різноманітні явища нової для України соціально-економічної формації, на побудову якої зорієнтоване наше суспільство: менеджмент, бізнес, бізнесмен, траст, прайс, ділер, маклер, імпічмент; до запозичень у сфері комп'ютерних технологій належать такі слова, як інтернет, драйвер, веб-сторінка, хакер, ноутбук, монітор, чат, файл, кіберпростір. Це дуже важлива частина запозичень, бо має інтернаціональний характер і відбиває наслідки процесів глобалізації та комп'ютеризації України; у сфері побуту такі слова найчастіше позначають передові технології, що ввійшли у повсякденне життя: відеоплеєр, сі-ді-плеєр, міксер, тостер, маркер, пейджер. Останнім часом з'явилося багато слів на позначення різних елементів одягу, які можуть іноді паралельно вживатися з уже існуючими назвами або ж відбивати нові досягнення у сфері моди: боді, ті-шот, гріндерси, топ, трентч, кардіган тощо; у культурній сфері спостерігаємо особливо багато запозичень у зв'язку з великою популярністю масової культури західних країн. До них належать такі слова, як шоу-бізнес, промоушн, рімейк, ремікс, кліп-мейкер, постер, фан-клуб, сингл, саунд-трек тощо. Дуже сильного впливу зазнала молодіжна культура. В активному словнику підлітків нараховується велика кількість іншомовних слів, що позначають різноманітні течії та стилі сучасної музики, нові явища молодіжної моди: хіп-хоп, скінхед, панк, байкер, скаут, реп, рейв, боді-арт, пірсінгта ін.; спортивна сфера: орієнтація на здоровий спосіб життя, дуже популярна в західних країнах, вплинула і на наше суспільне життя. Досить звичними явищами стали заняття шейпінгом, бодібілдингом, відвідування фітнес-клубів тощо.

Процес запозичення англіцизму в жаргон має дещо специфічний характер, на відміну від запозичень до літературної мови, де причиною запозичення є відсутність лексеми на позначення тієї чи іншої реалії, жаргон запозичує лексичні елементи для номінації таких понять, які вже мають словесне оформлення в літературній мові. Це свідчить про вторинний характер молодіжного жаргону, його субхарактер, орієнтацію на систему літературної мови. Потрапляючи в іншу мову, запозичення проходять процес фонетичної, граматичної, морфологічної адаптації до системи мови-рецепієнта. У системі жаргону такий процес відбувається з орієнтацією на усну, звукову форму слова, а не на його графічне оформлення. Так, лише невелика кількість жаргонізмів відображає фонетичну систему відповідних англійських лексем: крейзи "ненормальний" ненормальний - crazy [Kreizi], паті "вечірка" - party [pa:ti] і т.д., більшість же відображає швидше звукову форму англіцизмів: мен "чоловік" - man [maen], супер "відмінний" -super [sju:pa] та інші. За значенням усі жаргонізми можна поділити на кілька тематичних груп: лексеми на позначення предметів одягу, взуття, різних побутових речей: шузи (ботинки), буци (туфлі), найки (кросівки фірми "Найк"); назви людей з диференціацією: за віком та статтю: бой, гай (хлопець), герла (дівчина); за родинними зв'язками: олди (батьки), френди (друзі); за професією: сек'юріті (охоронець), ді-джей (ведучий дискотеки); за національною та расовою приналежністю: нігер (негр), айзер (азербайджанець), раша (росіянин); видовищні заходи, концерти: сейшн, денс, паті, диско. Багато подібних лексем є і серед оціночних прикметників: файний (файновий) - гарний, хітовий - популярний, даун - розумово відсталий, крейзовийі - безглуздий, ненормальний. Такі запозичення часто вступають у систему словозмін, будуючи нові лексеми за моделлю українських прикметників і прислівників: о'кей - о'кейно (нормальний - нормально), супер - суперний (відмінно - відмінний). Поширеним є і словотвір "іменник-прикметник": олди-олдовий (батьки -старий, досвідчений) та "іменник- дієслово": голівуд - голівудити (місце відпочинку - відпочивати).

Таким чином, слід відзначити велику вагу англiцизмiв у процесi формування словника сучасної молодi людини. Процес запозичення вiдбувається постiйно, вiддзеркалюючи новi реалiї нашого життя, даючи їм новi найменування. [4, 37]. Але не можна допустити, щоб такi процеси проходили стихiйно, невмотивовано, бо часто яскрава та приваблива запозичена лексема є зовсiм непродуктивною в системi сучасної української мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Земская Е.А. Русская разговорная речь / Е.А. Земская // Вопр. Языкознания. – 1971. – №6. – С. 69 – 80.
2. Нестеренко І.Я. Явища непрямiї номiнацiї в українській мові: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. фiлол. наук: 10.02.01 „Українська мова” / І.Я. Нестеренко; Київ. нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. – К., 1997. – 17 с.
3. Рыжкова Л.П. Общение как компонент коммуникативного акта: дис. на здобуття наук. ступеня канд. фiлол. наук. – М., 1982. – 16 с.
4. Сапальова Н. Використання в українському перекладі науково-технiчних термiнiв, iншомовного походження / Н. Сапальова // Культура народiв Причорномор'я. – №13. – 2001.
5. Тараненко О.О. Номiнацiя / О.О. Тараненко // Українська мова. Енциклопедія / Ред кол.: В.М.Русанiвський, О.О.Тараненко та iн.. – К.: Укр. енцикл., 2002. – С. 385 – 387.

Йомбо Жеронiмо

студент третього курсу Винницького національного технічного університету

м. Вінниця

ФРТЗП, група ТКТ-13

Hanusia10111984@gmail.com

Yombo Geronimo

third-year student of Vinnytsia National Technical University

Faculty for Radio Engineering, Telecommunication and Electronic Instrument Engineering, group TKT-13

Hanusia10111984@gmail.com

Науковий керiвник

Троян Ганна Володимирiвна

Викладач кафедри мовознавства Винницького національного технічного університету

м. Вінниця

Hanusia10111984@gmail.com

Troyan Hanna Volodymyrivna

Teacher of department of linguistics of the Vinnytsya national technical university

Hanusia10111984@gmail.com